

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 36

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 21. september 1946

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

20. árg.

Stjórnaruppskotið fall

og státsministari Knud Kristensen heldur at
skilnaður nú eigur at verða millum Danir og
Føroyingar.

Nú brennur spurningurin:

Kapitalisma ella socialisma?

Hvør einasti fiskimaður, hvør einasti arbeiðsmaður
hefur nú eittans svarið at geva:

SOCIALISMA!

Eitt SOCIALISTISKT stjórnarlag má nú verða skrásett
fyri hitt føroyska samfelagið — og tað uttan dvøl.

Hetta er nú neyðugt, um hin minnimenti yvir-
høvdur skal tryggja liv og bara toluligar livsvánir.

Javnaðarflokks leiðslan ráddi
fólki til heldur at taka við
stjórnartilboðnum enn at taka
við loysing, tí vit vóru ikki nóg
búnir og fyrireikaðir at greiða
allar tær uppgávur, ein státur
og sjálvstöðugt ríki hefur. Rópt
varð varðskó til tann føroyska
fiskimannin og arbeiðsmannin,
tí loysingarvansarnir vilja fyrst
og fremst koma at ráma minna-
mannin.

Men varskógvið munti ov
litið. Meirilutin av fiskimonnum
og arbeiðsmönnum lótu seg
tøla av øðrum kreftum. Og nú
er — at døma eftir státsminist-
arans og annara danska manna
røddum — loysingin við at
verða ein veruleiki.

Vit skylda at siggja veru-
leikarnar í eyguni, sjálvt um
teir eru beiskir. Og fjöldin í
Føroyum, og tá fyrst og fremst
fiskimaðurin og arbeiðsmaðurin
má nú gera sær greitt, at ifall
loysing er tað seinasta orðið í
stjórnardráttinum, hava Føroy-
ingar:

1) Mist bú-, arbeiðs-, og
„studi“rættin, sum teir hava
átt saman við Dönum, og Fø-
royinganna livs- og virkisóki er
trongt til at rökka einans til
hesar smáu oyggjarnar við
30.000 menniskjum.

Føroyingar verða hereftir
eins fremmandir og rættleysir
í Danmark sum teir hava verið
og eru tað í øðrum londum:

Atgonga til universitetið,
handilsskúlar, búnaðarskúlar,
handverkaraskúlar og aðrar
skúlar og lærdómsstøður í Dan-
mörk, sum higartil hava staðið
opin fyri Føroyingum ofta við

stórum studningi sum viðskera,
verður hereftir eins trong og djúp
um ikki trengri og dýrari, enn
tað hefur verið at komið at tí-
likar skúlar í øðrum frammand-
um londum. Tað verður einans
ríkmanabarnið, ið kann
droyma um at sleppa sær út til
lærdóms, um tað almenna í
Føroyum verður eins kært og
tað hefur verið higartil yvir fyri
fátækramannabørnum, ið hava
ynskt at komið sær til lærdóms
uttan fyri Føroyar.

2) Mist borgarrættin til javn-
bjóðis við danskar sjómenn at
fáa dekkara-, stýrimans-, skip-
ara- ella maskinmeistarar kjans-
ir í tí danska skipafloftanum.

3) Mist hin tiltikna góða for-
sorgarrættin í Danmark, um ein
sjúkur ella gamal skuldi komið
at trongt til at komið hagar.

4) Mist rættin til fyri ein bí-
ligan pening at koma á ríkis-
hospitálið at fáa sær læknabót,
ið ikki kann fáast her.

5) Mist borgararrættin til at
hava stöðu í Grönlandi, hvarvið
Føroyingar í dag hava marg-
faldar betri veiðimöguleikar
enn aðrar fremmandar tjóðir,
t. d. Portugísarar.

6) Mist Grönland sum ein
javnara til Íslendingar fyri at
fáa veiði- og arbeiðsrettindi hjá
teimum.

7) Mist nýtsluna av Danmark-
ar keypi í Spaniu og øðrum
Miðalhavslondum fyri at fáa
klipp- og saltfiskasölulíkindi í
hesum londum eins og tilfellið
var undan krígunum.

O. s. fr.

Ein bráðloysing vil aftrat
missin av hesum og mongum

øðrum felagsrættindum bera við
sær, at vit nú beinanvegin megu
leggja tann pening á borðið, ið
statsbátarnir kosta, og rinda tað,
ið danski staturin nú leggur til
hospitálið, sjúkrahús, ellisheim,
avlamisrentu, einkjur og
einkjubörn og onnur hjálpaðs,
lærarar, skúlar, prestar og aðrar
embætismenn, vitaskipan, vegir
og havnir, postskipan, land-
búnaðin, fiskiskapin o. a. Og
hartil eru so aðrar serligar
stórar útreiðslur, ið vit beinan-
vegin verða at koma at gjalda
kunnu nevntast úttanríkisum-
boðanin, verjuskipanin, radar-
stöðin í Vági, alt í alt mangar
milliónir meira árliga enn tað,
organir og samfelagsstovnar
vit nú gjalda, um ikki allar
organir og samfelagsstovnar
okkara skulu detta niður fyri.

At endurreisa og útfylla tað,
ið soleiðis við ein skilnað við
Danmörk fellur burtur, krevur,
at hvør einasti peningaliga,
arbeiðsliga og mentunarlaga
kraftartægr verður nýtt av land-
inum til eina planøkonomiska
skipan.

Tí má ein sosialisering nú
beinan vegin verða gjøgnum-
förd.

Landið má yvirtaka:
tryggingarlagið,
bankalagið,
allar heilsölur, bæði viðvík-
andi inn- og útflutningi,
ábyrgdina fyri, at öll vinna
verður planøkonomiskt skipað
og gjörd ko-operativ, so hin
arbeiðandi og brúkandi statt-
urin á sjógv og landi verður at
fáa ágóðan av slitinum og ikki
hin ofta óblúgví spekulanturin;
og henda landsfevnandi ko-
operasjon eigur at verða lögd
sum eitt líð í teirri bretsku og
nordurlendsku ko-operasjonini,
ið hefur vunnið sær í handels-
kunneika og dugileika framum
hin privata spekulantin.

Ábyrgdina fyri eina fullkomu-
liga umskipan av jarðarbrúk-
inum út frá príncippum, at
jörðin einans eigur at verða á
hondum teirra, ið duga og hava
hug at driva hana „intensivt“,
so hvør bleittur verður at geva
mest møguligt, dyrkaður við
teim mest modernaðu greiðum
og amboðum.

Ábyrgdina fyri, at allar
peningaligu sum aðrar — fastar
og leysar — ognir í landinum
skulu bindast í eina planøko-

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

miska samvirkan fyri heila
fólkið, so eingin maður ella
kvinna skal verða noydd at
freista arbeiðsloysissins for-
bannils.

Við eini tilfari planøkono-
miskari nýtslu av tí peningi,
sum er í landinum, má landið
verða elektrificerað, og fingin
megu verða til vega tórvandi
nútimans:

veidiför,
farma- og samferðsluför og
flogför,
búnaðaramboð,
idnaðarvirki,
kola- og onnur nám (minu-
driftir).

Skúlaskapurin verður at um-
skipast og gerast meiri samsvar-
andi við livsins krøv her á landi
og

peningur má verða tryggj-
aður hvørjum gávaðum barni
til framhaldslestur har ið og so
langt ið vit kunnu fáa innivist
í annara landa hægri sum lægri
skúlum.

Sum landið má tryggja hvør-
jum frískum manni og hvørjari
frískari kvinnu arbeiði í og við
landsins heildarupphyggingar-
pláni, má tað eisini tryggja
hvørjum heimi, ið hefur mist
forsyrgjarin, gomlum fólki
og veikum og sjúkum ta pen-
ingahædd, sum hesum öllum
tórvar fyri at liva væl og sorgar-
leyst, hvat ið viðvíkir mati,
klæðum og húsi. Tað má vera
okkum Føroyingum ein ærusak
ikki at verða aftari við teirri
sosiálu forsyrgini enn hini sosi-
alistisk stýrdu londini.

Men hetta og alt tað, ið fram-
anfyri er nevnt, krevur offur-
kenslur og samfelagskenslu, so
hvør maður og hvør kvinna, og
tá fyrst og fremst tey sum eiga
nakað, eru sinnað til at bera
tann skatt og tær útreiðslur, ið
megu standast av hesum upp-
gávum.

Kravið til okkum nú er, at
eingin Føroyingur skal hava
rætt til at vera ríkur og sita
omaná peningapösum, so